

بررسی تنوع مرفولوژی و صفات باارزش زینتی هیبریدهای حاصل از دوری‌گیری ارقام ایرانی و خارجی اطلسی

سید حسین نعمتی^۱ و مرجان ساعی نعیمی^۲
۱ - استادیار گروه علوم باغبانی دانشگاه فردوسی مشهد
۲ - دانشجوی گروه علوم باغبانی دانشگاه فردوسی مشهد

به منظور مطالعه نحوه توارث صفات زینتی اطلسی، آزمایشی در طی ۲ سال انجام گردید. در سال اول تلاقی‌های بین والدین (۲ مورفوتیپ ایرانی و ۳ مورفوتیپ خارجی) انجام و در سال دوم هیبریدهای حاصل به همراه والدین در یک طرح کاملاً تصادفی با ۴ تکرار برای صفات طول ساقه اصلی، طول گل، قطر گل، تعداد گل و رنگ گل، مورد ارزیابی قرار گرفتند.

نتایج نشان دادند که: تلاقی قرمز خارجی بعنوان والد مادری با سفید ایرانی بعنوان والد پدری منجر به ایجاد هیبریدهایی با رنگ صورتی روشن گردید در صورتی که تلاقی معکوس آن نتایجی به رنگ سوسنی روشن ایجاد کرد. تلاقی رنگ سفید ایرانی با سفید خارجی هیبریدی سفید ایجاد کرد، اما تلاقی معکوس آن هیبریدهایی با دو رنگ سفید خالص و بنفش ملایم را به نسبت ۱:۳ ایجاد کرد. تلاقی بنفش خارجی با بنفش ایرانی نتایج بنفش تیره را ایجاد کرد اما تلاقی معکوس آن نتایج سوسنی ایجاد کرد. نتایج تلاقی‌های

فوق نقش پلاسموژنها را در وراثت رنگ گل اطلسی نشان می‌دهد. خودگشنی قرمز خارجی طیفی از رنگ‌های بنفش و صورتی را ایجاد کرد. اما خودگشنی رنگ‌های سفید و بنفش هیبریدهای مشابه والدین شان را ایجاد کردند و که معرف وجود آللهای هتروزایگوس در کنترل رنگ قرمز و هموزایگوس در کنترل رنگ‌های سفید و بنفش می‌باشد.

تلاقی سفید ایرانی با بنفش خارجی هیبریدهایی را ایجاد کرد که قطر گل آنها نسبت به میانگین والدینشان حدود ۱۵ میلیمتر بیشتر بود. تلاقی سفید خارجی با قرمز خارجی هیبریدهای درشت گل با قطر حدود ۷۹ میلیمتر را ایجاد کرد که نسبت به والدینشان حدود ۱۴ میلیمتر درشت‌تر بودند. همچنین تلاقی بنفش ایرانی با بنفش خارجی و تلاقی سفید خارجی با سفید ایرانی گل‌های درشتی را نسبت به میانگین والدین خود ایجاد کرد. بیشترین تعداد گل روی بوته مربوط به هیبرید حاصل از تلاقی بین سفید ایرانی با سفید خارجی بود که نسبت به میانگین والدین خود نیز حدود ۲۵ گل بیشتر داشت. همچنین هیبرید حاصل از تلاقی بنفش خارجی با بنفش ایرانی نسبت به میانگین والدین ۳۲ گل بیشتر داشت. نتایج فوق بروز هتروزیس را در صفات درشتی و تعداد زیاد گل نشان می‌دهد.

همبستگی منفی متوسطی بین صفت تعداد گل و درشتی گل مشاهده گردید (0.47 ± 18). بین قطر و ارتفاع گل شکوفا همبستگی مثبت و معنی داری وجود داشت (0.51 ± 17) همچنین همبستگی مثبت زیاد و معنی داری بین تعداد گل و ارتفاع بوته مشاهده گردید (0.61 ± 16).